ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK
FÜZETEK

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK KULTURÁLIS EGYESÜLET

Kéthavonta megjelenő kiadvány
XXVII. évfolyam 268. szám
2023. november-december

„Emlékek nélkül, népeknek
híre csak árnyék...”
(Vörösmarty Mihály)

FŐVÁROSI ÖRMÉNY KLUB!

Minden hónap 3. csütörtökén 17 órakor tartjuk a Fővárosi Örmény Klubot
az Orlay utca (Bp. 1114, Orlay utca 6.) közösségi terében.
A pontos program minden hónapban hírlevelünkben,
vagy az eokk.hu hírportálon olvasható!
Mindenkit szeretettel várunk!

Örmény egyházi ünnepeink - 3
Ádvent

Az Ádvent Jézus Krisztus, Isten Fiának eljövetelére való készülődés. Az Ádvent szó latin eredetű, jelentése éppen ez: eljövetel. Az időszak neve örményül: *Hisznág*, magyarul: ‘ötvened’- abban az értelemben, hogy valamiből ötven van. Az örmény Ádvent ugyanis kb. ötven napból, **hét hétből áll**, ezért az egyházi év ezen időszaka nem esik egybe a római és az örmény rítusban.

Az örmények számára Krisztus eljövetele az Epifániával válik teljessé, amikor Isten megnyilvánul az egész világ számára, ezt ünnepeljük Vízkeresztkor, január 6-án. Az örmények ettől a naptól számolják vissza az Ádventet, nempedig Karácsony napjától. **Ádvent első vasárnapja** november 15. vagy az azt követő első vasárnap. Így az örmény katolikusoknál előfordulhat akár az is, hogy 8 vasárnap esik ebbe az időszakba. Ádvent első hetében az örmények böjtöt tartanak.

Az ádventi hetekre több fontos ünnep is esik, így *Szűz Mária bemutatása* (nov. 21.), *Szent Bertalan és Tádé apostolok, Örményország első térítői* (Ádvent 3. vasárnapja előtti szombat), *Szűz Mária Szeplőtelen Fogantatása* (dec. 9.), *Niszibiszi Szt. Jakab ünnepe* (Ádvent 5. vasárnapja előtti szombat).

Zsigmond Benedek

Legfrissebb és korábbi lapszámainkat megtalálja az eogyke.hu/fuzetek/ oldalon is!

Verestói Nárcisz

Az emberszeretet lenne a legfontosabb

Advent előtti beszélgetés *Rafajel Minászján* pátriárkával

Magyarországi látogatása alatt az Orlay utcai örmény lelkészségen találkoztunk *Rafajel Minászján* örmény katolikus pátriárkával, akit *dr. Kovács Bálint*, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Armenológiai Tanszéke vezetőjének tolmácsolásával az anyanyelvén kérdezhettünk.

– Milyen alkalomból érkezett most Magyarországra?
– Egy évvel ezelőtt jártam itt legutóbb, akkor megígértem, hogy papot fogok küldeni az itteni közösségnek, s most azért jöttem, hogy ezt valóra válthassam.

– Hogyan látja a magyarországi örmény katolikusok helyzetét?
– Szeretném hangsúlyozni, hogy a magyarországi egy régi közösség, amelyhez mindig újak és újak érkeztek. Egy régi közösség pasztorálásáról van tehát szó, s az is fontos, hogy megvannak a jurisdikciós jogai, így hosszú idő után visszatérhet a lelkész ehhez az örmény közösséghez, megvan ehhez a „lelki jogosultság”.

– Hogyan tud az Örmény Katolikus Egyház segítséget nyújtani a Hegyi-Karabahból menekülőknek?
– Fontos hangsúlyozni, hogy akik Örményországba menekültek, a testvéreink, ha másik egyházhoz, az Örmény Apostoli Egyházhoz tartoznak is. Igyekeztünk mindent megtenni az érdekükben. Nekünk, örmény katolikusoknak Örményországban van egy fontos szervezetünk, a *Caritas Armenia*, amelyen keresztül segítséget tudunk nyújtani. Eddig tizennyolcezer embernek segítettünk. Az egyházunk természetesen nem önállóan működött, hanem az örmény kormány, az Örmény Apostoli Egyház és különböző nemzetközi szervezetek támogatásával. Magyarország is segítséget nyújtott, és nagyon hálásak vagyunk ezért.

Rafajel Minászján örmény katolikus pátriárka az Orlay utcai lelkészségen (Fotó: Merényi Zita)

– Hogyan értékeli, hogy *Ferenc pápa* többször is felszólalt Hegyi-Karabah érdekében?
– Ez a terület, amelyről beszélünk, a világ egyik legbonyolultabb helyzetű régiója, amelyet összetett viszonyok jellemeznek. Ráadásul jelenleg nemcsak Hegyi-Karabahban, hanem Ukrajnában, Izraelben és a világ számos más pontján is problémák vannak. Európában is sokan megpróbáltak segíteni az örményeknek, hallatták a szavukat az érdekükben. Ha hiszünk a Jóisten kegyelmében – és a Szentatya szavai is ehhez kapcsolódnak –, ha imádkozunk, ha együtt emlékezünk meg az ottani áldozatokról és azokról az örményekről, akik kénytelenek voltak elhagyni a hazájukat, akkor – bízom benne – megerősödünk ebben a közös keresztény hitben, és ez segít a nehézségek megértésében is.

– Szeptember 19-ei felhívásában legfontosabb célként az azonnali tűzszünetet nevezte meg. Most mit tart a legfontosabbnak?
– Tudomásul kell vennünk, hogy Karabahban most örmény ember nem maradt. Ugyanakkor a népnek joga van ahhoz, hogy visszatérhessen a szülőföldjére. Akkor is, ha most Azerbajdzsán azt szeretné láttatni, hogy ott örmény nincs is. A kövek, a templomok a sok száz éves emlékei annak, hogy örmény társadalom létezett ott hosszú időn keresztül, és ha ezt ők szeretnék is elfeledtetni, ezek jelek, bizonyítékok, és bízom abban, hogy az örmények visszatérhetnek erre a területre. 1915-ben ugyanez lett volna a cél a genocídiummal, hogy az örménységnek vége legyen; a Közel-Keleten most hasonló folyamatokat látunk. Mégis hinnünk kell abban, hogy ezekre a területekre visszatérhetnek majd a lakóik.

A pátriárká szentmisén (Fotó: Merényi Zita)

Az emberszeretet lenne a legfontosabb. Amíg nincs bennünk felebaráti szeretet egymás iránt, addig ezek a feszültségek folytatódni fognak, és lehet mindened: autód, házaid, de a végén meglátod: nem lesz két és félméternyi hely, ahová eltemessenek.

– Végül engedjen meg egy lelki természetű kérdést a közeledő advent kapcsán: hogyan készül majd a karácsonyra?
– Az első és legfontosabb mindenféleképpen a bűnbánat. Átgondolom, mivel bántottam meg a Jóistent, az embertársaimat, lelkemben megvizsgálom a bűneimet, és így készülök Jézus Krisztus újbóli eljövetelére, hogy minél közelebb kerülhessek hozzá.

Megjelent: Magyar Kurír

Örmény katolikus hírlevél

XXXI. szám december-január

Advent - Urunk születése és megnyilvánulása

Karácsonyra készülve

A december mindig hangos, rohanós. A világ már a karácsonyról zeng. Éppen ezért nehéz a belső készületet megvalósítani.

Mit jelent a karácsony? Jézus Krisztus születése, a megtestesülés ünnepe. Az Ige testté lett, és közöttünk lakott. Mindebben Isten szeretete mutatkozik meg. Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta érte. Karácsony tehát annyiban a szeretet ünnepe, amennyiben Isten szeretetét éljük át, tapasztaljuk meg. Hogyan kapcsolódhatunk a szeretet Istenéhez? A napi imádsággal, a szentmisén való részvétellel.

Vajon az örmény katolikus közösségben hogyan valósul ez meg? Tegyük fel a kérdést bátran magunknak!

Áldott, elcsendesülő készületet és szép ünnepet kívánok!

Ákos atya

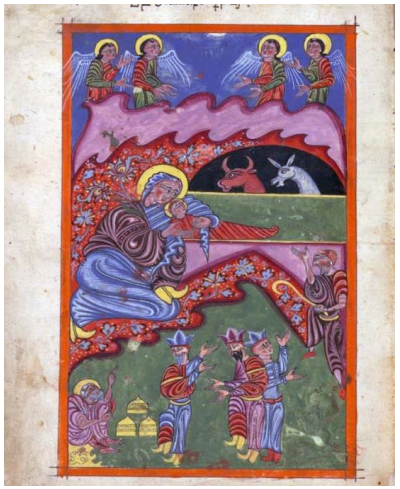

Lelki atyánk, XXI. Rafael Péter katolikosz-pátriárka harmadik főpásztori látogatása templomunkban

2023. november 19-én a vízkeresztig tartó örmény advent (Յիսնակաց - Hisznagac) első vasárnapján délután nagy ünnep volt az Orlay utcai templomban. Őboldogsága *XXI. Rafael Péter*, az örmény katolikusok katolikosz-pátriárkája celebrálta a főpapi szent liturgiát a templom armenológiai tanszék hallgatóival kibővített kórusának közreműködésével, Romániában tett hivatalos útját követő harmadik budapesti apostoli látogatásának fő eseményeként.

A pátriárka repülőgépe november 17-én pénteken este landolt a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren. Másnap szombaton délelőtt első útja a budavári Prímási Palotába vezetett, ahol excellenciás *Dr. Erdő Péter* bíboros-érsek és *Fülöp Ákos* plébániai kormányzó fogadta *Rafael Minászján* pátriárkát és kíséretét: *Narteg Vrt. Naamoján* atyát, *Masdoc Vrt. Záhterján* atyát és *Krikor Bojádzsján* diakónust. A találkozót követően *Fülöp Ákos* atya levélben értesítette az örmény katolikus lelkészség híveit arról, hogy bíboros úr az örmény lelkészség kisegítő lelkészévé nevezte ki *Masdoc Hrair Zahterján* atyát, aki *Krikor* diakónussal együtt érkezik a magyarországi örmény közösség szolgálatára.

A pátriárka három napos látogatása során ellátogatott a Pázmány Péter Katolikus Egyetemre, ahol az egyetem rektora, *Dr. Kuminetz Géza, Dr. Vincze Krisztián* külügyi rektorhelyettes, *Dr. Kovács Bálint* az

Masdoc atya, Krikor diakónus (Fotó: Balogh Jenő)

armenológiai tanszék vezetője, valamint *Karen Jallatyan* az armenológiai tanszék oktatója fogadta, megbeszélést folytattak az egyetemen folyó armenológia oktatás jelentőségéről és jövőjéről. A megbeszélést követően a pátriárka és kísérete megtekintette a *Diana Gházárján* doktorandusz által rendezett, jeruzsálemi örményekről szóló fotókiállítást is.

Őboldogsága hétfőn találkozott *Novák Katalin* köztársasági elnök-asszonnyal a Sándor-palotában. A találkozón részt vett a pátriárka kíséretében érkezett *mons. Rami Al-Kalaban* szír katolikus püspök, a pártiárkai delegáció említett tagjai, *Dr. Kovács Bálint* az armenológiai tanszék vezetője, *Dr. Issekutz Ákos* az Országos Örmény Önkormányzat elnökhelyettese és *Ázbej Trisztán* a Miniszterelnökség államtitkára.

XXI. Rafael Péter pátriárka vasárnap bemutatott főpapi szent liturgián szentbeszédében Jézusnak az imádságban való bizalomról szóló tanításához kapcsolódóan az egymásnak való megbocsátás, a kiengesztelődés alapvető fontosságát hangsúlyozta, hogy a bizalmunk teljes legyen és igaz szívvel tudjunk imádkozni.

„Kérjetek és adni fognak nektek, keressetek és találtok..” A magyarországi örmény katolikus közösség régóta várja, hogy a pátriárka küldjön papot Budapestre, aminek az imádságban várt pillanata most érkezett el. Ákos atya nem egy, hanem két munkatársat kap maga mellé Masdoc atya és Krikor diakónus személyében, akik Jézustól kapot apostoli hivatásukat a magyarországi örmény katolikus hívek között folytathatják közösen, köszönhetően a Bíboros Úrtól kapott dispoziciónak.

A pátriárka imádkozott a november 10-én elhunyt *Dr. Dzsotjánné Krajcsir Piroska* tanárnő, armenológus, műfordító lelki üdvéért, örök boldogságáért Isten Országában. Hálát adott és imádkozott *Dr. Erdő Péter* bíboros úrért és *Fülöp Ákos* atya 16 éve tartó és folytatódó apostoli szolgálatáért *Masdoc* atyával és *Krikor* diakónussal közösen.

A főpapi liturgiát követően a pátriárkát és kíséretét a plébánia felső termében díszvacsorával vendégelhettük meg. A fölséges fogásokat, a füllevest, az ágáncsáburrt (avagy erdélyiesen: ágádzsábur), a fűszeres sült karajt petrezselymes sült krumplival, tejfeles párolt káposztával és a süteményeket *Heimné dr. Bulbuk Éva* irányításával *Bajkó Ágnes Zsuzsanna, Nagy Marianna, Várady Mária* és *Zárugné Tancsin Katalin* készítették.

Garaguly István

Őboldogsága *XXI. Rafael Péter katolikosz-pátriárka* anyagi támogatásával a paplak és a tetőtér kivitelezésének befejeztét követően 2023. november 28-án benyújtottuk a használatba vételi engedély iránti kérelmet. A tetőtér használatára a PPKE Armenológiai tanszékével kötünk szerződést, a paplakba a tervek szerint *Masdoc* atya vagy *Krikor* diakónus költözik majd be. A múzeum visszarendezését megkezdtük, a nyitásról később adunk hírt.

•

A karácsonyi-újévi-vízkereszti szertartások rendjéről és pontos idejéről a *www.ormenykatolikus.hu* honlapon adunk tájékoztatást *Masdoc atya* érkezését követően.

Szemelvények az Örményországi sajtóból

Magyarország kész közvetíteni az örmény hadifoglyok Azerbajdzsánból való biztonságos visszatérése érdekében

október 6., 10:30

Magyarország kész közvetíteni az Azerbajdzsánban fogva tartott örmény hadifoglyok biztonságos hazatérésének elősegítése érdekében. Emellett 102 000 euróval segítették az *Örmény Vöröskeresztet* a közelmúltban Azerbajdzsánban lezajlott nagyszabású katonai műveletek miatt Hegyi-Karabahból kitelepített emberek támogatására, beleértve azokat is, akiket az üzemanyagraktár robbanása érintett. Erről *Sikó Anna Mária*, Magyarország örményországi (Tbilisziben állomásozó) nagykövete számolt be, az „Armenpress" kérdéseire reagálva, Azerbajdzsán közelmúltbeli nagyszabású hadműveleteire és az örmények Hegyi-Karabahból való erőszakos deportálására utalva. A nagykövet hangsúlyozza, hogy Magyarországnak világos és határozott álláspontja van minden fegyveres konfliktussal kapcsolatban, amit már többször megfogalmaztak.

„A vitákat a tárgyalóasztalnál, diplomáciai úton kell rendezni. Egyetlen stabil megoldás lehet: a béke" - mondja a nagykövet, hozzátéve, hogy ez a Kaukázus térségére is igaz.

Magyarország reméli, hogy a háborúkat és az emberi szenvedést hamarosan a békés együttélés fogja felváltani.

A nagykövet szerint Magyarország teljes mértékben megérti a helyzet súlyosságát, ezért érkezett néhány napja Jerevánba, ahol örmény politikai és szellemi vezetőkkel találkozott, hogy megvitassák a humanitárius segélyek küldésének lehetőségét.

„A tárgyalások eredményeként megállapodás született, amelynek értelmében Magyarország a „Hungary Helps" programon keresztül 102 ezer eurót adományozott az Örmény Vöröskeresztnek humanitárius programok támogatására. A magyar segély célja, hogy hozzájáruljon a térség stabilitásához, valamint a konfliktus és az üzemanyagraktár felrobbanása által érintett civilek megsegítése" – mondja *Sikó Anna Mária – „Magyarország boldog, hogy azonnali segítséget tud nyújtani ezekben a nehéz időkben, és a jövőben is mindent megtesz ennek érdekében."*

Korábban, szeptember végén arról számolt be a sajtó, hogy a Josep Borell, az EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselője nevében kiadott, Azerbajdzsánt határozottan elítélő nyilatkozat, mely eredetileg 27 EU-tagállam közös nyilatkozatának kellett volna lennie, Magyarország vétója miatt nem tudott létrejönni.

Az örmény magyar nagykövet ezeket az EU-nyilatkozattal kapcsolatos publikációkat alaptalan vádaknak tekinti.

„Több tagállam, köztük Magyarország is véleménnyel élt a tervezett közös nyilatkozatról, és végül nem sikerült konszenzusra jutni, ezért végül csupán Josep Borell főképviselő nevével fémjelezve tették közzé" - magyarázta a nagykövet.

És mi Magyarország álláspontja arról, hogy Azerbajdzsán 2021 májusa óta megsértette Örményország területi integritását? Sokszor kifejezték álláspontjukat ezzel kapcsolatban. Magyarország véget akar vetni az emberi szenvedésnek, hogy minden embernek lehetősége legyen békében élni. A nagykövet biztosítja, hogy Magyarország mindig is támogatta és a jövőben is támogatni fogja az erre irányuló kezdeményezéseket.

Az Azerbajdzsánban jelenleg is illegálisan fogva tartott örmény foglyokkal kapcsolatban pedig a nagykövet kijelentette: *„Magyarország ismét kész közvetítő szerepet játszani az örmény hadifoglyok biztonságos hazatérésének elősegítése érdekében".*

2021 decemberében a magyar kormány közvetítésével öt Azerbajdzsánban illegálisan fogva tartott örmény hadifogoly térhetett vissza hazájába.

radar.am/en/news/politics-2593141779/

Magyar delegáció az ASPU egyetemen

2023.10.20

Az ASPU (Khachatur Abovian Armenian State Pedagogical University / Khacshatur Abovian Örmény Állami Pedagógiai Egyetem, a szerk.) október 20-án magyar delegációt látott vendégül *Panyi Miklós*, a Miniszterelnökség főosztályvezető-helyettese vezetésével.

A magyar delegáció tagja volt még *Kiss Bertalan*, a Miniszterelnökség Stratégiai Elemzési és Külkapcsolati Főosztályának vezetője, *Azbej Tristan*, az üldözött keresztények megsegítéséért és a Hungary Helps Programért felelős államtitkár, valamint *dr. Kovács Bálint*, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem armenológiai tanszék vezetője és az Örmény Nemzeti Autonómia elnöke.

Srbuhi Gevorgyan, az ASPU rektora hangsúlyozta az örmény-magyar partnerség fontosságát, amely – mint mondta – számos kérdés – köztük oktatási, szociális és humanitárius – megoldásához is hozzájárult.

Kiemelte az ASPU-val folytatott tudományos és oktatáselméleti tematikájú kommunikációt, mindkét fél erőfeszítéseit és eredményeit az oktatás hallgatóközpontúvá tételéről, valamint a szakmai képességek fejlesztését a minőségi változások előidézése céljából. *„A delegáció jelenléte az egyetemen (ASPU) ismét hangsúlyozza a partnerség fontosságát. Reméljük, hogy a találkozó során tett javaslatoknak köszönhetően új fejlődési szakaszba lép együttműködésünk"* - mondta.

Az első alkalommal Örményországban tartózkodó *Panyi Miklós* kiemelte a különböző területeken tervezett együttműködéseket, valamint az ASPU és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem partnersége keretében megvalósuló tudományos és oktatási programokat.

Reméli, hogy a közeljövőben az ASPU-ban is létrejön egy központ, ahol a hallgatók tanulmányozhatják a magyar nyelvet, történelmet és kultúrát. Emellett csere-

programokat is biztosítanának oktatók és hallgatók számára.

A Miniszterelnökség helyettes vezetője szerint az örmények jelentős szerepet játszottak Magyarország életében. Biztos abban, hogy egy hungarológiai központ létrehozása [az ASPU-nál] és a tervezett kutatások tovább erősítik a szóban forgó két oktatási intézmény hosszú távú partnerségét.

A megbeszélésen az ASPU rektora bemutatta az ASPU által kínált szakterületeket a tanítástól a gyógypedagógiáig, és reményét fejezte ki, hogy az *Edgar Hovhannisyan*, az ASPU Történet- és Társadalomtudományi Kar dékánja és *dr. Kovács Bálint*, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem armenológia tanszékének vezetője között kialakult együttműködés átfogó lesz.

A felek megállapodtak abban, hogy javaslatokat nyújtanak be a közös munkára vonatkozóan.

https://aspu.am/en/content/aspu_hosts_hungarian_delegation/#sthash.OrUUcyAV.dpuf

Szándéknyilatkozat magyarországi egyetemeken való tanulási lehetőségekről

Szándéknyilatkozatot írt alá az Örmény Köztársaság Oktatási, Tudományos, Kulturális és Sportminisztérium és a magyar Külügyminisztérium „A 2023-2025 közötti időszakra szóló Stipendium Hungaricum ösztöndíjprogram keretében történő együttműködésről" címmel, a két ország között baráti kapcsolatok elmélyítéséért valamint a felsőoktatás területén az együttműködés fejlesztéséért.

Az örmény Oktatási és Kulturális Minisztérium memoranduma szerint a magyar fél 2025-ig évente 30 ösztöndíjas helyet oszt ki örmény állampolgárok számára, hogy magyar vagy más idegen nyelvet tanuljanak magyar felsőoktatási intézményekben.

Paruyr Hovhannisyan külügyminiszter-helyettes, *Artur Martirosyan* ESCS miniszterhelyettes, *Azbej Tristan* Magyarország államtitkára, *Budai Gyula* miniszteri biztos, az RA MFA, valamint az örmény külügyminisztérium más képviselői voltak jelen az örmény külügyminiszter találkozóján, ahol ESCS *Zhanna Andreasyan* találkozott a *Szijjártó Péter* külügyminiszter által vezetett delegációval.

Az ESCS minisztere köszöntötte a vendégeket, és éltette az örmény-magyar együttműködést az oktatás, a tudomány, a kultúra, a sport és az ifjúság területén. *Zhanna Andreasyan* szerint a nyelvtanulás az „Állami Program az örményországi oktatás fejlesztéséért 2030-ig" egyik kritikus területe, a magyar nyelv tanulása pedig új távlatokat és lehetőségeket nyithat az örmény fiatalok előtt.

Zhanna Andreasyan az oktatási együttműködésre hivatkozva javasolta az örmény nyelv, irodalom és örménytudomány tantárgyak oktatási programjának megvalósítását a Magyar Állami Egyetemen. Hivatkozás történt a budapesti Pázmán Péter Katolikus Egyetem armenológia szakára, valamint lehetőség szerint a Jereváni Állami Egyetemen vagy a Jereváni Állami Pedagógiai Egyetemen egy hungarológia és magyar nyelvi tanulmányok szak indítására.

Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter megköszönte a fogadtatást, kiemelve a két ország közötti jelenlegi partnerséget és a további jövőbeli együttműködési lehetőségeket. A miniszter az ösztöndíjprogramra utalva megjegyezte, igény esetén a magyar fél fontolóra veszi az ösztöndíjas helyek növelésének lehetőségét is. *Szijjártó Péter* kiemelte a magyar és örmény ajkú szakemberek képzésének fontosságát, reményét fejezve ki, hogy az ösztöndíjprogram hozzájárul az örmény fiatalok magyar nyelv iránti érdeklődésének növeléséhez és a megfelelő szakemberek képzéséhez.

Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszterrel, valamint a CSMS miniszterrel folytatott megbeszélésen felvetették Hegyi-Karabah történelmi és kulturális örökségének védelmét. *Zhanna Andreasyan* hangsúlyozta, hogy Hegyi-Karabah gazdag örmény kulturális örökségének fennmaradása vezsélyben van, Azerbajdzsán pusztítása fenyegeti. Az ESCS minisztere felhívta Szijjártó Péter figyelmét, hogy 2020-ban és 2023-ban a Hegyi-Karabah ellen indított katonai agresszió következtében az örmény történelem és kultúra 5000 emlékműve, valamint 16 állami múzeum került Azerbajdzsán ellenőrzése alá. Megmaradásukban jelentős szerepe lehet a nemzetközi közösség védelmükre irányuló megnyilatkozásának.

„Az amarasi kolostoregyüttes, ahol az első örmény iskola nyílt meg az 5. században, a gandzasari kolostoregyüttes és számos más történelmi és kulturális emlékhelyek a világ keresztény örökségének fontos részét képezik, és sajnos ma egyértelműen veszélyben vannak. Reméljük, hogy a nemzetközi közösség és intézmények közös erőfeszítéseinek eredményeként sikerül megoldást találni Hegyi-Karabah kulturális örökségének megőrzésére. Külső forrásokból származó információk alapján 2020-2023 között mintegy 50 helyszínről áll rendelkezésünkre fotós vagy videós bizonyíték műemlékek részleges vagy teljes megsemmisítésről" – jegyezte meg *Zhanna Andreasyan.*

Szijjártó Péter megjegyezte, hogy Magyarország keresztény országként is fontosnak tartja a keresztény egyház, különösen a templomok védelmét. A megbeszélésen egyéb kétoldalú érdeklődésre számot tartó kérdéseket is megvitattak.

https://radar.am/en/news/social-2596825207/

Örmény kulturális napok

Az idei, *XIII. örmény kulturális napok*on *Szongott Kristóf* születésének 180. évfordulóját ünneplik. A marosbogáti születésű, Szamosújváron elhunyt armenológus az *Armenia* folyóirat szerkesztője volt, így az erdélyi örmény sajtó is a középpontba kerül. A rendezvényre október 13–15. között kerül sor. Pénteken 17 órától *Az örmény ábécé vásárhelyi emlékműve* címmel gyermekfoglalkozást (agyagozást) tart *Dobribán Annamária* és *Fazakas-Kató Klára* a Bolyai téri unitárius egyházközség termeiben. A programra előzetes bejelentkezés szükséges. Szombaton 11 órától *Armean* címmel fotoworkshop lesz fiataloknak *Szigeti Szenner Szilárd* közreműködésével. Ugyancsak szombaton 11 órától előadások lesznek *Vásárhelyi örmény szalon – Szongott és az erdélyi örmény sajtó* címmel. Előadók: *Szongott Gábor, Bakó Zoltán, dr. Kálmán Attila, dr. Puskás Attila, Sebestyén-Spielmann Mihály*, közreműködik *Forró-Bathó Eszter-Anna, Ávéd Éva, Madaras Ildikó, Ősz Domokos*. A rendezvényekre a Studium HUB-ban kerül sor. 15 órától *Örmények nyomában* címmel vezetett séta lesz a Bolyai tetőn és környékén *dr. Kálmán Attila* vezetésével. 17 órától a minorita templomban örmény katolikus liturgián lehet részt venni, 18 órától örmény vacsora lesz a B.EAT vendéglőben. Vasárnap 11.30 órakor Marosbogáton megkoszorúzzák *Szongott Kristóf* emléktábláját.

Megjelent: www.e-nepujsag.ro

Szabó Lajos Dániel

Az örmény kultúra virágzása Marosvásárhelyen

Az örökségünk egy része mindig is velünk marad, átszövi az életünket és befolyásolja azt, hogy kik is vagyunk valójában. Elmondható, hogy az örmény kultúra mély gyökerei Erdély szerte tovább élnek, és azok, akik értékelik ezt a gazdag örökséget, arra törekszenek, hogy az utánpótlásnak is megteremtsék a lehetőséget, hogy megismerhessék ezeket.

Október 13-án, pénteken 17 órai kezdettel tartották meg a marosvásárhelyi Studium HUB épületében *Az örmény ábécé vásárhelyi emlékműve* címet viselő gyerekfoglalkozást, ahol a gyerekek az örmény betűkről és kultúráról tanultak, meghallgattak egy tanulságos mesét és megfestették az Ararát-hegységet.

A helyszínen beszélgettünk a rendezvény egyik szervezőjével, *Fazakas-Kató Klára* óvónővel, aki mellékállásban az Örmény-Magyar Kulturális Egyesület gyerekfoglalkozásait tartja, legyen szó akár szabadulószobás játékokról, akár különböző workshopokról. *Fazakas-Kató Klára* óvónő az örmény értékekbe is beavatott bennünket, amelyeket ő az örmény származású dédnagymamájától örökölt meg. Itt rá kellett döbbennem, hogy az örmény és az erdélyi magyar alapértékek között alig vannak különbségek, hiszen a hit, a család és a humor, amely a nehéz időszakok és a traumák túlélését segítette elő, alapvetően mindkét népcsoportot jellemzi, annak ellenére is, hogy különböző utakat jártak be.

A pénteken megrendezett eseményre 7-13 éves gyerekeket vártak, akik szép számban meg is érkeztek a tevékenységre, melynek lényegi témája a sajtó éve alkalmából történő megemlékezés volt *Mesrop Mashtots* nyelvész, teológusról, aki arról vált híressé, hogy Krisztus után 405-ben megalkotta az örmény ábécét és lefordította örmény nyelvre a bibliát.

Az örmény ábécé vásárhelyi emlékműve című esemény nem csak az örmény felmenőkkel rendelkező gyerekeknek készült, hanem mindazoknak a fiataloknak, akik érdeklődnek más nemzetek történelme, hagyományai és értékei iránt. Ahogy *Fazakas-Kató Klára* óvónő is fogalmazott, minél több kultúrát ismerünk, annál több emberek is vagyunk, akár csak a nyelvek esetén. Egy új kultúra megismerése során, az egyén világképe gazdagodik, ezáltal pedig megváltozik a gondolkodása. Erdély ilyen szempontból is egy csodálatos hely, hiszen virágzik a multikulturalitás. A különböző nemzetiségű emberek megtanultak együtt élni és elfogadták egymást. Ennek az eseménynek a célja is ebből a gondolatból eredeztethető, számol be róla az óvónő, hiszen azáltal,

hogy mi megismertetjük a mi kultúránkat, úgymond elfogadást is eredményezünk az emberek lelkében és azt ösztönözzük, hogy fogadjuk el a másságot vagy értsük meg, hogy vannak emberek, akiknek egy kicsit más a világnézetük, de velünk együtt élnek és együtt létezünk.

Mindenképp örömteli Marosvásárhely számára, hogy az örmény kultúra még életben van, sőt akadnak még olyan elkötelezett személyek, mint például *Fazakas-Kató Klára* óvónő, akik folyamatosan gazdagítják azt értékeikkel és tevékenységükkel. Ezek a kulturális események, sosem csak az érintett kisebbségi közösségnek szólnak, soha nem csak őket szeretnék tanítani olyan dolgokra, amiket már lehet, hogy maguk régen tudnak, hanem ezzel egész Marosvásárhely közösségét ösztönzik arra, hogy jobban megismerjék és megbecsüljék a gazdag erdélyi kultúrát. Az örmény örökség, melyet ily szenvedélyesen őriznek, állandó emlékeztető arra, hogy a múltból származó értékeinket ne feledjük el, hanem inspirálójuk belőlük. A marosvásárhelyi örmény kultúra mindannyiunk számára gazdagító hatással lehet, és ahol a közösségek hasznos és előremutató értékekkel egyesülnek, ott mindig virágzik a tudás és a fejlődés a társadalomban.

Megjelent: www.vasarhely.ma

Októberi Klub

Október 19-én a Klubon a Zuglói Örmény Önkormányzat beszámolóját hallgathattuk meg fotókkal kiegészítve. *Heim Pál* elnökhelyettes, *Heimné dr. Bulbuk Éva* és *Nagy Mariann* képviselők meséltek útjukról *"Örményországban voltunk..."* címmel.

Heim Pál és Heimné dr. Bulbuk Éva

Zárugné Tancsin Katalin

Nuridsány Zoltánné Mimi

Beszámoló a novemberi klubról

A novemberi klubot a XV. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat szervezte, rendezte és támogatta. A klub műsora előtt egy órával tartotta meg a 2023 évi beszámolóját és a közmeghallgatást *Nuridsány Zoltánné* elnök *dr. Csernus Gábor* elnökhelyettes közreműködésével, az Orlay utcai örmény katolikus templom szalonjában. Utána, 17 órakor kezdődött a novemberi Örmény Klub műsora.

Emlékeztünk a közelmúltban 101. életévében elhunyt örmény származású *Dávid Katalin* művészettörténészre, a szakma krémjének Nagyasszonyára. Nehéz helyzetben van az, aki közelről ismerte, szerette és csodálta tehetségét, okosságát, tudását, emberségét, hitét és elbűvölő személyiségét. A legkegyetlenebb időkben ismertem meg, néhai férjem révén, amikor a nagyon tehetséges emberek csak életben akartak maradni, túlélni a szörnyűségeket. *Dávid Katalin*nak az életben maradáson túl, később sikerült egy csodálatos életpályát felépíteni több tehetséges, segítőkész, nagy tudású és bátor ember segítségével. /Nem egyet ismertem közülük/. Aki mindezt szeretné megismerni, olvassa el a 100. születésnapján készített interjút, amely átöleli a századot De *Fabók Dávid* emlékező cikkét is ajánlom, amely a Füzetek 2023. szeptember-októberi számában jelent meg *Dávid Katalin* temetése után, *"Jöjjetek Atyám Áldottai"* címmel.. Mi egy rövidebb interjúval emlékeztünk az örmény származású *Dávid Katalin* művészettörténészre. Emléke legyen Áldott. Terveink szerint, a jövő évben egy Örmény Klubnap szervezésével fogunk adózni emlékének.

Ezen a Klubnapon, az est főtémája *dr. Benedek Katalin* művészettörténész *"Az Élő Magyarörmény Örökség"*című album 2. kötetének bemutatója volt. Hosszú időszak és kemény kutatómunka előzte meg a kiadvány megjelenését. Egyre nehezebb lesz felfedni az örmény kötődést a XXI században a családoknál. Több olyan fiatallal találkoztam a választások idején, akik már hallani sem akartak az örmény múltról. Katalinnak még szerencséje volt a könyvben szereplő művészekkel, akik fontosnak tartották megvallani magyar-örményességüket. A művészeti album 25 jónevű alkotóművészt mutat be. Érdeme a szerzőnek, hogy egy csokorba szedte a festőket, iparművészeket, szobrászokat, építészeket és régészeket, fotóművészetet, ezért színes a paletta. Valójában az építészet, a belső építészet is művészet, "a

megfagyott zene", de a régészetet is annak nevezhetjük, ha valaki vagy valakik olyan szinten művelték mint a Torma testvérek: Károly és a nemzetközi elismertségű első régésznő Zsófia!

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesületének létrehozója, jelenleg tiszteletbeli elnöke *dr. Issekutz Sarolta* az album utószavában megfogalmazta a kiadvány fontosságát, az élő örökség fennmaradását, és tovább gondolását újabb kiadványok formájában.

"Reméljük, ezzel további kiadvány(ok) alapjait is lerakta, ha csak a tudósokra, zenei, színházi stb. területekre gondolunk……" Ajánlom *dr. Benedek Katalin* második albumát, *Az Élő Örmény Örökség* c. kiadványt szíves figyelmükbe.

Az ünnepi esten közreműködött: a több és újabb nemzetközi díjjal kitüntetett hegedű és zongoraművész *Vörösváry Márton.* Mind a hegedűjét, mind a zongorát megszólaltatta. Elvarázsolta a közönséget virtuóz játékával. *Dávid Katalin* emlékére *Chopin*: c,f és gisz moll etűdjét játszotta, a Mennyei Szférák zenéjeként hangzott. Hitem szerint, meghallotta Katalin ott fenn!

Vörösváry Márton

Marci a hegedűjét is megszólaltatta éteri hangzással mindenki gyönyörűségére. *Wieniawski* lengyel származású zeneszerző, hegedűművész, *Variációk egy eredeti témára* c. művét játszotta bravúrosan. Az est zárásaként ismét zongorához ült és *Liszt: Haláltánc* első tételét adta elő. Visszatapsolás után ráadásként a negyedik tételt játszotta. Vastapssal jutalmaztuk virtuóz játékát.

Várady Mária szívvel-lélekkel fogta össze a tartalmas, szép estét, amely a terülj asztalkám melletti, bensőséges baráti beszélgetéssel és együttléttel zárult.

NM

Advent a magyarörmény közösségben a zuglói nemzetiségi házban

Minden évben megtartjuk az Advent beköszöntét a zuglói nemzetiségi házban, *Zárug Kati, Nuridsány Mimi* és *Bíró Magda* szervezésében.

Kati ez évben is *Vikol Kálmán* karmestert, a varázslatos egyéniségű, több hangszeren játszó, zenepedagógust hívta meg a tanítványaiból alakított *"Toborzó Együttes"* műsorára a Kálmán Bácsi Zenedéjébe, - közkívánatra!

A másfél órás változatos, szívet-lelket melengető műsor hangulata, szépsége, elindította bennem, s mint a baráti beszélgetésből kiderült, másokban is az adventi várakozás örömét.

A citerazenekarban 6 évestől 18 évesig felkészülten és elbűvölően, önfeledten muzsikáltak. Népdalfeldolgozásokat, erdélyi népdalokat és néhány szakrális jellegű dallamot, ismert, advent idején énekelt pár műdalt is megszólaltattak.

Kálmán a nagyszámú közönséget is lelkesítette, s mi is énekeltünk, bár többször hiányosan emlékezünk a szövegre, de a dallamot őrizzük, nem feledjük.

Ráadásként egy erdélyi talpalávalót játszottak a Katalinok köszöntésére, lévén a rendezvény a közkedvelt névnapon volt megtartva.

A szeretetteljes délután hangulata valóban elindította a lelki felkészülést, a nagy ünnepre, a szeretetteljes várakozást, Jézus születésnapjára a Karácsonyra.

Vikol Kálmán Zene-déje

Rövidhírek kerületi eseményekről

A Zuglói Örmény Önkormányzat és a Budapest Főváros XV. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat szervezésében 2023. október 10-én, kedden 17 órakor került sor a Zuglói Nemzetiségek Házában *Dr. Székely András Bertalan* nemzetiségkutató *INTERFERENCIÁK – INTERFERENŢE* című, áttelepült erdélyiekkel készült kétnyelvű interjúkötetének a bemutatójára. A könyvet *Henger Péterné,* magyar nyelv- és irodalomtanár mutatta be. A könyv a helyszínen kedvezményes áron elérhető volt.

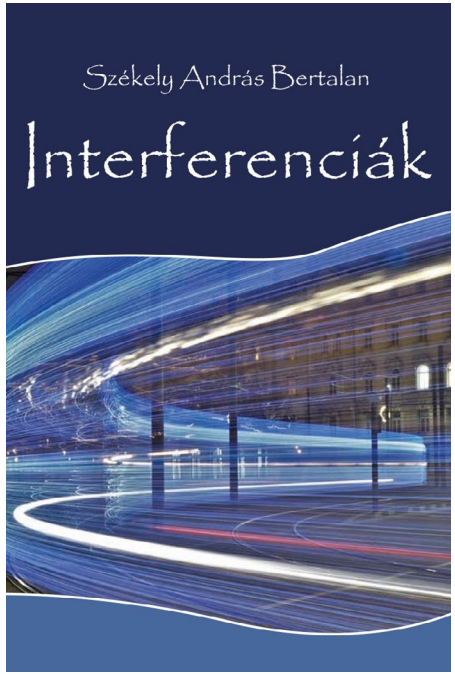

2023. október 25-én a XII. Kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat szervezésében hallhattuk *Benedek Katalin* művészettörténész előadását a Hegyvidéki Kulturális Szalonban.

Előadásának címe *Magyar-örmény művészek életútja és alkotásaik*, amelynek során röviden bemutatta a leghíresebb magyarörmény művészeket egy-egy fontosabb alkotásukon keresztül.

Az eseményen közreműködött *Fogolyán Kristóf* fuvolaművész, aki ezúttal is saját szerzeményeit mutatta be.

Benedek Katalinnak virággal köszönte meg a hallgatóság az előadást

A PANNONHALMI Főapátság Máriaremete – Hidegkúti Ökomenikus Általános Iskolája testvér-iskola megállapodást kötött egy Jereváni általános iskolával, számolt be *Csere István* iskolaigazgató.

Az igazgató úr ellátogatott a Marczibányi Művelődési központba és megtekintette a szeptemberben megnyílt *„Örmény egy-házi építészet - Templomok és Hacskarok”* című kiállítást és megkereste a Budapest Főváros II. kerületi Örmény Önkormányzatot, hogy a kiállítást bemutatásra kölcsönkérje, mellyel az volt a célja, hogy az általános iskola tanulói megismerkedhessenek a testvér iskolájuk kulturális életével. Megállapodás született, hogy további kiállítási anyagok is bemutatásra kerüljenek a jövőben.

2023. november 24. vetítettképes előadásokat tekinthetett meg a közönség örményországi utazásokról, majd örmény dalokat és imádságokat hallgathatott meg.

A Boldog Meszlényi Zoltán templomban a 18 órai szentmise után a Szt. Adalbert teremben mindenki örömére *Kátainé Szilvay Ingrid* előadóművész kezdte az estét betöltő programot örmény imádságok mondásával, majd zongorához ült és örmény dalokat énekelt. A szívhez szóló imádságok, dalok, a zongora hangjai megteremtették a kellő hangulatot az örményországi vetítésekhez.

Monostori Ernő feleségével nyári örményországi utazáson vett részt, szívesen válogatott néhány képet élményeikből. *Elter András* elsősorban örmény hangulatot teremtett a jellegzetes tájak, 1-1 város, tájegység bemutatásával. *Heim Pál* a Zuglói Örmény Önkormányzat elnök helyettese szintén örményországi utazáson vett részt egy csoporttal. Talán legmélyebben ez érintette meg a hallgatóságot. Jellegzetes ősi örmény templomok, múzeumok, nevezetes örmény emlékhelyek bemutatásával. A három előadó által nyújtott vetítettképes előadás teljes képet nyújtott az Örményországra kíváncsi hallgatóságnak, mely egy esetleges örményországi utazás iránti óhaját jelentheti.

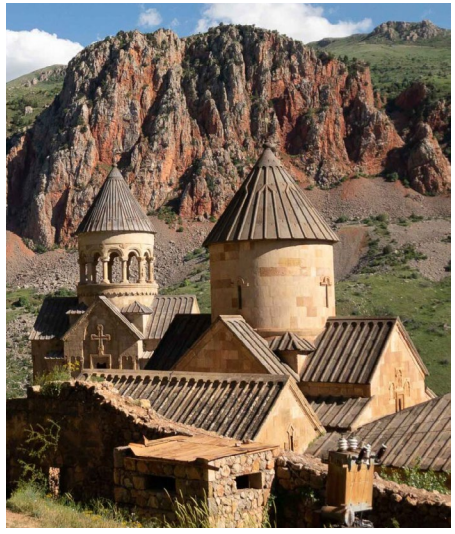

Végül a szokásos agapé, majd beszélgetések lehetősége következett ismerősökkel, új ismerősökkel.

Boussebaa Mimi

Ősi mesterségek és örmény értékek

Magyarok nagyasszonya, koronázási ékszerek, híres magyarörmények, tűzzománcok, hiperrealisztikus rovarok, lebilincselő tájak – látszólag két egymástól teljesen eltérő kiállítás darabjai, amiket az örmény tradíciók, az ősi mesterségek és a természet iránti tisztelet kötnek össze. A *Szentpéteri József Ötvös Iparművészeti Stúdió* és *Pál János* festőművész független, mégis összetartozó kollekcióit most a polgármesteri hivatal első és második emeleti folyosógaléériájában tekinthetjük meg.

„Nem először nyitunk kiállítást itt, a Hegyvidéki Önkormányzat folyosógaléériájában. 2017-ben örmény emlékekről készült fotókat hoztunk, 2019-ben az örmények történelmét, kultúráját mutattuk be. Most két kerületben élő örmény művész munkáit láthatjuk” – mondta *Hegedűs Annamária*, a Budapest XII. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat vezetője a polgármesteri hivatalban egy időben megtekinthető két kiállítás megnyitóján.

A második emeleti folyosógaléériában a Szentpéteri József Ötvös Iparművészeti Stúdió műhelymunkái fogadják az ügyeiket intéző hegyvidékieket. Koronázási ékszerek, örmény motívumok, bőrből és papírból készült remekek, valamint részletgazdag ötvösművek láthatók a vitrinekben.

„Ez egy olyan összművészeti kiállítás, amin az ősi mesterségek is megjelennek. Az alkotások a szépség eszményét képviselik. Ezeket a kiváló technikákat ma már kevesen ismerik. A tűzzománc például az iparművészet egyik legszebb területe, ám napjainkban művészeti szinten már haldoklik. A zománctechnikát egyetlen oktatási intézmény sem tanítja, ezért is kiemelten fontos a Szentpéteri stúdió alkotóműhelye. Ha ezekre a tárgyakra nézünk, láthatjuk, hogy manuálisan olyan magas szintű művek, amik valódi értékeket képviselnek – fogalmazott *Feledy Balázs* művészeti író, aki a számos díjjal és kitüntetéssel is elismert stúdió névadójáról, *Szentpéteri József*ről is szólt. – *Nagyon érdekes, hogy a felmenői között nincsenek céhesek, ő egy olyan nemesi gyökerekkel rendelkező család sarja, amelyben kénytelen volt szakmát választani. A tizenkilencedik században rendkívül híres magyar ötvös lett, aki önálló, képzőművészeti jellegű karakterekkel, domborításokkal, fémekkel készült alkotásokkal írta be magát a magyar iparművészet történelmébe.”*

A bemutatón nemcsak a távoli múlt, hanem a fenntarthatóság, újrahasznosítás fontossága, valamint korunk egyik legnagyobb tragédiája is elgondolkodtató alkotások formájában emlékeztetnek a hagyományok és a hit erejére. Láthatatlan ellenség, csillaghullás, zárka és párbeszéd – ezek is a *„VILÁG VÉDELEM kiút a KORONA vírusból”* című alkotás részletei.

„Az áttört földgömb egyenlítője helyén az emberiségről szóló szájmaszkok láthatók. A belső térkereszt nemcsak a térgömböt erősíti, hanem az istennel való kapcsolatot is. A mű arra hívja fel a figyelmet, hogy vegyük észre az összefüggéseket. A koronán megjelenő Szent Erzsébet rózsája szimbolizálja a segítséget” – magyarázta az ötvösstúdiót vezető *Borosnyay Klára*, aki képző- és iparművészekkel, ötvösművészekkel, néprajzkutatókkal, nyomdászokkal, kosárfonókkal és restaurátorokkal együtt 1986 óta oktatja azokat az ősi technikákat, amiket – ahogy *Feledy Balázs* fogalmazott – ma már csak bizonyos tudorok tudnak. Érdekesség, hogy a stúdió alkotóműhelyeiben különleges időutazásban lehet részük a fiataloknak, akik római lakomákkal, vagy éppen honfoglalás korabeli öltözéket viselve élhetik át és érthetik meg a múlt értékeit.

„A két kiállítás nemcsak szemléletben, de technikában is különbözik, más az alkotói motiváció. Mi köti össze ezt a két egymástól független kollekciót? Az örmény gyökerek fontossága – mondta *Feledy Balázs*, aki kiemelte, az első emeleti folyosógaléériában *Pál János* festőművész alkotásai is gondolatébresztő utazásra hívják a szemlélődőt. – *Igazi világlátott ember. Hosszú ideig dolgozott a Magyar Természettudományi Múzeumban, fantasztikus lepkész, és olyan illusztrációkat készített a rovarokról, amiket a szakirodalom alapműveknek tekint.”*

Az önkormányzat első emeletén festmények, akvarellek, hiperrealisztikus rovarábrázolások és a geometrikus konstruktivizmus kapják a főszerepet. A lifttel szemben híres magyarörményekről készült arcképcsarnokot láthatunk, többek között *Bánffy György, Kacsóh Pongrác, Jakabfy Elemér* portréjával. A Magyarok nagyasszonya, az óceáni pirkadat, a Csorba-tó nyugalma egyedülálló ábrázolásmódban jelenik meg.

„Sok minden érdekel, de gyermekkorom óta kötődöm a rovarokhoz, a lepkék különösen kedvesek számomra. Mexikó nappali lepkefaunájából közel hetven táblát készítettem” – mesélte nekünk *Pál János,* aki korábban Mexikóban és Lisszabonban is megmutatta alkotásait a nagyvilágnak.

A festőművész egy nagyon fontos dologra is felhívta a figyelmünket. *„Legyen szó egyetlen fűszálról, vagy égbe törő hegyekről, a természet a legnagyobb művész. Jártam esőerdőkben, sivatagokban és mezőkön. Elképesztően szép tájak vannak a világon, de sajnos ezt sokan észre sem veszik. Először képen láttam az Adriai-tengert; azt gondoltam, hogy ilyen szín nem is létezik. Később a saját szememmel csodálhattam meg a bizonyítékot. A rovarok színét sem lehet festékből kikeverni. Annyira változatos a természet, hogy nem lehet túlszárnyalni. A kitalált, képzeletszülte ábrázolások távol állnak tőlem. Szerény próbálkozás, de igyekszem a természetet úgy ábrázolni, amilyen.”*

Megjelent: Hegyvidék újság

Marosváryné Csabonyi Éva

Előadás és koncert

Szűz Mária tisztelete az örmény és a magyar katolicizmusban

Az egyik legszebb, legtartalmasabb műsorunk a BGA Zrt. támogatásával valósult meg. 2023. október 20.-án pénteken a Boldog Meszlényi Zoltán templomban, mint szokás szerint szentmisével kezdődött az esti programunk. A szentmisét követően átvonultunk a plébánia Szt. Adalbert termébe, ahol *Kovács Nóri* népdal énekes, előadóművész Mária énekeket adott elő. *Kovács Nóri* a népzene és világzene műfajának egyik legismertebb hazai képviselője. Számos kiemelt hazai rendezvényen, az USÁ-tól Kínáig folyamatosan koncertezik, kulturális összetartozásra hangolva az értő közönséget.

Egy „véletlen" koncert után szólította meg az ÚÖÖK elnöke (*Marosváry István*), hogy volna-e kedve fellépni az egyik magyar-örmény műsorunk alkalmával Mária énekekkel színesebbé téve az estet. Az október 20.-i fellépése mélyen megérintette szívünket, lelkünket. Székelyföldi, moldvai népi ihletésű ima részletek elénekelve: Mária bemutatása a templomban, Mária menyegzője, Angyali üdvözlet, Egek Királynéja, Mennyország csillaga, moldvai népdalok., Áldassék Kisded Jézus - klézsei népdal.

Rendszeresen járja Erdély és más vidékek falvait, gyűjti az elevenen élő dallamokat, beépíti műsoraiba énekelve akár pop, klasszikus, vagy népzenét. *Kodály Zoltán* nagy zeneszerző és népdal gyűjtő gondolata: *„Aki zenével indul az életbe, bearanyozza minden tevékenységét, az életnek olyan kincsét kapja ezzel, amely átsegíti sok bajon." Kovács Nóri* előadása, gyönyörű hangja, szövegei vigasztaló elixír volt mindannyiunk számára. Nem volt véletlen, hogy az előadást követően a különféle CD-t egymás után kapkodták hallgatóink.

Az est 2. részében *Kovács Krisztián* armenológus doktorandusz az örmény és magyar Mária tiszteletről a katolikus liturgiában címmel tartott előadást. Nem véletlen, hogy az 1700 éves örmény, és az 1100 éves magyar katolikus liturgia meghatározó személyisége Szűz Mária alakja. A magyar katolikus liturgiában kiemelt helye van Máriának, Jézus után a legtiszteletre méltóbb személyiség. Krisztus emberi mivoltát neki is köszönhetjük, Szűz Máriához fordulunk segítségért, hogy Szent fiánál járjon közbe értünk. Az egyszerű emberek, paraszti emlékezet által kiemelt jelzők: égi édesanyánk, jó háziasszony, szerető anya, szerény, egyszerűségben élő édesanya.

A legfontosabb Mária ünnepeink: Március 25. Angyali üdvözlet, Augusztus 15 Mária mennybemenetele, Szeptember 8. Kisboldogasszony ünnepe, Szeptember 12. Szűz Mária neve napja, Október 7. Rózsafüzér Királynője Győzedelmes Boldogasszony, Október 8. Magyarok Nagyasszonya, December 8. Szeplőtelen fogantatás.

Mária az örményeknél: Születés és irgalmasság szentje, Példás anya, népszerűsége töretlen. Jellegzetes szín az ábrázolásban a kék. Mind az örmény, mind a magyar-örmény, illetve a magyar templomokban kiemelt helyet állítanak Máriának. A Jerevánban lévő Apostoli Egyház egyik fő oltárképe, mely plakátunkon is szerepel: Szűz Mária a Kisdeddel, egy tipikus örmény asszony arca jelenik meg Mária képében. Hasonlóképpen az Örmény Katolikus Lelkészség Orlay utcai kápolnájának fő oltárképe is jellegzetes örmény asszony alakjaként tekint ránk ölében a kis Jézussal. Az örmény liturgia Szűz Máriát a Legszentebb Istenszülő mindenkor Szűz Máriának nevezi, tiszteli. A jó hangulatú színvonalas estét *Keszy-Harmath Enikő* képviselő társunk mindig változatos, meg-megújuló különleges ízesítésű, örmény agapéja zárta.

Így csodálatos egységet alkotott a lélekre ható koncert, az agyműködést serkentő tudományos előadás, és az örmény agapé mellett a kötetlen baráti beszélgetés.

Kovács Nóri (Fotó: kovacsnori.com)

Marosváryné Csabonyi Éva

A Kirkósa család koncertje

A koncert rendkívüli környezetben a Gazdagréti Szt. Angyalok templomban zajlott. A Kirkósa család előszeretettel választja ezt a rendkívül jó akusztikával rendelkező plébánia templomot. A templom belseje is lenyűgöző különösen azok számára, akik most jártak először az épületben.

A műsoron *Vivaldi, Bach, Mozart, Debussy, E. Monricone* legismertebb műveiből adtak elő jól ismert, szívesen hallgatott dallamokat. Végül, de nem utolsó sorban *G. Arakelian* csodálatos örmény dalai következtek. Két mű közötti szünetben pihentetésképpen prózai részleteket, verseket szólaltatott meg *Kirkósa Tünde*. Így a zenészek is pihenhettek, a közönséget is éberen tartották a szép és különleges zenei dallamok után szárnyaló tiszta gondolatok.

A hangulatos és nagysikerű koncert végén *Keszy-Harmath Enikő* által készített agapén beszélgettünk közös élményeinkről. A koncertet a BGA Zrt. támogatta.

Nálunk járt a Mikulás

December 4-én ellátogatott a Mikulás az Orlay utcai közösségi térbe, és izgatott gyereksereget talált ott. Gyorsan mindegyiket meg is ajándékozta finomságokkal tömött mikuláscsomaggal. A Mikulásra várakozó gyerekeket Haik Viki és a Kispárna Mesezenekar szórakoztatta zenével, közös tánccal és játékkal.

Bogdan Stacescu

Örmények Romániában

Az örmények tömeges elvándorlását a történelem során számos, anyaországukat érő katasztrófa okozta. Az 5. században a bizánci uralkodók örményeket telepítettek át Macedóniába – ez volt a balkáni örmény diaszpóra kezdete. A romániában (és a környező régiókban) élő örmény közösség eredete egy sor különösen borús örményországi eseményhez kapcsolódott: a Bagratuni királyság bukása 1045-ben, Ani meghódítása a szeldzsuk törökök által Arp Arszlan vezetésével 1064-ben (amely az örmények tömeges kivándorlásához vezetett Kilikia, Krím és Lengyelország felé), az 1239-es tatárjárás, az újabb tatárok okozta kivonulás 1299-ben, az 1319-es földrengés és azt követő éhínség valamint a mongol invázió 1342-ben. Későbbi események, mint például a török-perzsa háborúk a 17. század elején, az 1895-ös mészárlások vagy az 1915-ös népirtás, újabb örmény menekült hullámokat hozott Európa különböző országaiba, köztük Romániába is.

Az örmények több, mint ezer éve jelen vannak Romániában. Egy cetatea albai sírkövön a felirat az örmény naptár szerinti 416-ot említ – vagyis i.sz. 967-et. Egy másik vallási felirat 1174-ből származik. Ugyanebben a városban 12. századi kilíkiai érméket is találtak, amelyek bizonyítják a két régió közötti kereskedelmi kapcsolatok fennállását.

Az örmények betelepülése Moldvába tehát a fejedelemség 1352-es megalapítása előtt megtörtént. Moldvába északról és keletről, a Krímből, Galíciából és Podóliából érkeztek örmények, mely területek jelentős örmény lakossággal és aktív örmény kereskedelmi központokkal rendelkeznek. Az örmények áttelepülése a kereskedelmi utak mentén haladt – például a „tatár úton” vagy a „moldvai úton”. A moldvai kereskedelmet sokáig az örmények uralták, és a betelepülő örmények döntő szerepet játszottak a moldvai városok fejlődésében. A kezdeti időkben az örmény menekültek a felsőbb rétegekhez – arisztokratákhoz, kereskedőkhöz, kézművesekhez – tartoztak, akik a keleti és európai nyelvek ismeretét és tudásukat használták fel kereskedelmi hálózataik kiépítésére.

Cetatea Alba

A legnagyobb román történész, *Nicolae Iorga* kijelentette a *Choses d'art arméniennes en Roumanie* (1935) című művében (idézet Sergiu Selian – A romániai örmény közösség történeti vázlata című könyvéből), hogy *„Mivel a moldvai fejedelemség valójában kereskedelem útján jött létre,*

akik kereskedelemmel foglalkoztak, résztvevőivé váltak a moldvai nemzeti állam megteremtésének. Ezért az örmények bizonyos értelemben Moldva szülei."

Az örmény közösségek kialakulása Moldvában már a 11. században elkezdődhetett, de csak a 14. századtól állnak rendelkezésre erről dokumentumok. Cetatea Alba jelenleg is álló örmény temploma valószínűleg a század elejéről való. 1421-ben egy francia utazó, az *V. Henrik* királyt képviselő *Guillebert de Lannoy* jegyezte le, hogy a várost olaszok, románok és örmények lakták: *„Et vins à une ville fermée et port sur laditte Mer Maioure, nommée Mancastre ou Bellegard, où il habite Genevois, Wallackes et Hermins…"* (Neagu Djuvara). A város korábban genovai kereskedelmi központ volt – az olasz és örmény kereskedők gyakran kötöttek kereskedelmi partnerségeket a Fekete-tenger környéki régiókban. Cetatea Alba jelentőségét és erejét bizonyítja, hogy képes volt saját pénzt kibocsátani, sőt helyi háborúkat is vívott.

Örmény templom Lvivben

A szucsávai Zamca/Sourp Oxan kolostor, az örmény püspök székhelye. 1415-ben említik először.

A másik moldvai kikötőben, Chiliában (Ókilia) is volt egy nagy örmény közösség, saját templommal - amely mára elpusztult.

Moldva északi részén, a Chiliát és Cetatea Albát Lemberg/Lwow/Lviv/Lvov nagyvárossal (és örmény központtal) összekötő „moldvai út" mentén az örmények több város alapítói vagy korai telepesei voltak. Ezek az örmények szoros kapcsolatot ápoltak a szomszédos régiókban élő honfitársaikkal, amelyek nemrég kerültek lengyel és litván fennhatóság alá.

1341-ben a római örmények vásároltak egy (fa)templomot a helyi szászoktól. Botosán régi temploma 1350-ben épült; *Nicolae Iorga* – aki Botosánban született – azt mondta, hogy a város falu maradt volna, ha nem járulnak hozzá az örmények a fejlődéséhez. Iasi (Jászvásár) régi templomát, amelyet szintén Szent Mária tiszteletére szenteltek fel, 1395-ben *Hagop* pap és a haji *Markar* építtette. Az epigráf valójában a várossal kapcsolatos legkorábbi „dokumentum". Az 1370-es években Moldva fővárosának, Siretnek (Szeretvásár) két örmény temploma volt, amelyek a középkorban elpusztultak. A következő főváros, Szucsáva (1390-1564) lett az örmények új fő központja Moldvában. 1389-ben már volt örmény temploma.

1365-ben a moldvai örmény egyházak az 1363-ban alapított lembergi örmény püspökség joghatósága alá tartoztak. Ez a fejedelemségben található több örmény templom tiszteletre méltó korát is jelzi. Ez pedig azt bizonyítja, hogy a moldvai városokban már nagyon korai időszaktól léteztek virágzó örmény közösségek.

I. Sándor moldvai fejedelem uralkodása (1400-1432) az örmény lakosság számának növekedését hozta magával Moldvában. 1401. július 30-án Sándor kinevezte *Ohanes*t a moldvai örmények püspökévé. (Ez több hónappal a román ortodox egyházi szerkezet végleges felállítása előtt történt!) *Sándor herceg* 1407. október 8-án kelt oklevelében felkérte a lengyelországi örmény kereskedőket, hogy telepedjenek le Moldvában, adó- és vámmentességet biztosítva nekik. 700 örmény család telepedett le Szucsávában, míg mások Siretben (Szeretvásár) és Csernovicban telepedtek le (utóbbi az örmények érkezésekor még csak falu volt, az örmények voltak a város tényleges alapítói).

Örmény templom Iasi-ban (Jászvásár) (1395)

1418-ban további 3000 örmény család érkezett, és az alábbi hét moldvai városban telepedett le: Szucsáva, Hotin, Botosán Vászló, Galac, Iasi (Jászvásár) és Dorohoj. Lengyel mintára az örmények különleges kiváltságokat kaptak. Az egyik ilyen volt a fent említett adókedvezmények és adómentességek. Az örmények közötti konfliktusokat örmény bírák tárgyalták (*Mkhitar Gosh* törvénykönyvét követve), az örmények és nem örmények közötti konfliktusokat pedig csak a herceg és tanácsa tárgyalhatta. Az örmények tulajdonában lévő földek különleges védelmet kaptak.

III. (Nagy) István fejedelem uralkodása alatt (1457-1504) mintegy 10 000 örmény telepedett le Moldvában. 1475-ben, Caffa török meghódítása után István menedékjogot ajánlott örmény menekülteknek, és Szucsávában, Iasiban (Jászvásár), Botosánban, Romanban és Foksányban telepítette le őket. Csakúgy, mint elődei, ő is különleges kiváltságokat adott a lembergi örmény kereskedőknek. István hadseregében még külön örmény lovas egységek is voltak. István uralkodása alatt a moldvai gazdaság virágzása ösztönözte az örmény közösségek fejlődését. A fő moldvai export a szarvasmarha volt – a marhakereskedelem majdhogynem örmény monopólium volt. Az örmények Moldvában vásároltak – sőt tenyésztettek – szarvasmarhát, majd eladták Lengyelországban és Németországban. Búzát, viaszt, birkát, lovat, bőrt is exportáltak, valamint fűszereket, csipkét, fegyvereket hoztak Kelet- és Nyugat-Európából. Az örményeknek saját céhük volt, és részt vettek a moldvai városok igazgatásában.

1484-ben a törökök elfoglalták Cetatea Alba és Chilia (Ókilia) kikötőit, és István nem tudta visszavenni őket. A Cetatea Albában élő örményeket Konstantinápolyba deportálták. A Fekete-tenger „török tóvá" vált, és az örmény kereskedelmet részben leállították. A Moldva és Közép- és Észak-Európa közötti kereskedelem azonban tovább folyt – és ebben az örmények nagy szerepet játszottak. További zűrzavart okozott a lengyel invázió Észak-Moldvában, majd az ezt követő moldvai megtorlás István uralkodásának vége felé. A szucsávai örmények Erdélybe és Galíciába menekültek.

Az örmény közösségek élete nagyjából változatlan maradt a 16. század első felében. Az örmények továbbra is jelentős gazdagsági és politikai biztonságnak örvendtek. Az örmény *Petru Vartic, Peter Rares* fordítója lett a moldvai hadsereg és a szucsávai erőd parancsnoka. *Petru Vartic* fia, *Iurasco Varticovici Iancu szász herceg* postelnicusa (kamarása) volt. A Sucsáva melletti Hagigadar kolostor 1512-ben épült, *III. Bogdán*, István fiának uralkodása idején.

1538-ban, *Peter Rares* uralkodása alatt egy nagy török betörés Sucsáva nagy részének pusztulásához vezetett. Több mint egy évtizeddel később Péter fia és örököse, Ilias úgy döntött, hogy áttér az iszlámra. A családjába vetett hit helyreállítása és „ortodox hitének" bizonyítása érdekében Ilias testvére, az új herceg, *Stephen Rares* egy 1551. augusztus 16-án kiadott rendelettel erőszakkal próbálta megtéríteni az örményeket. Az örmény templomokat Hotinban, Siretben (Szeretvásár), Iasiban (Jászvásár), Vászlóban, Botosánban, Romanban és Szucsávában elpusztították vagy részben lerombolták. Stephent egy évvel később moldvai nemesek meggyilkolták, akik belefáradtak kegyetlenségébe, kapzsiságába és erkölcstelenségébe. Az üldöztetések megszűntek, és az örmény templomokat megjavították.

Hagigadar kolostora (1512)

Az üldöztetések új hulláma *Tomşa István* kilenc hónapos fejedelmi uralkodása alatt (1563) következett be, amikor az örményeket azzal vádolták, hogy támogatták az elűzött *Despot hercege*t. *Tomşa István* meggyilkolása után a dolgok visszatértek a normális kerékvágásba. A következő évszázad során azonban az örmények úgy döntöttek, hogy csendben meghúzzák magukat a moldvai politika túlságosan is veszélyes világában.

1572-ben János, az örmény *Serpega* fia lett Moldva fejedelme. A felsőbbrendű nemesség ellenségeként, a parasztok körében népszerű János vitézül harcolt a török ellen, de nemesek egy csoportja elárulta, és 1574-ben kivégezték. A következő politikai bizonytalanság időszakában János két féltestvére, *Garabet Ioan Potcoava* és *Alexander Serpega* 1577-ben és 1578-ban rövid időre elfoglalta a moldvai trónt. A testvérek közül az első a főszereplője

Mihail Sadoveanu Nicoara Potcoava című regényének. Sándor fia, *Petru Cazacul (Péter, a kozák)* szintén néhány hónapig uralkodott 1592-ben. Fő tanácsadója az örmény *Ovac Matisovici* volt. A Serpega család másik két tagja, Constantin és Lazar 1578-ban és 1591-ben sikertelenül próbálta elfoglalni a trónt.

Az örmények Erdélyben is letelepedtek már a nagyon korai időszaktól – akár már a 11. században. A vándorló magyar törzsek két örmény csoportot vittek be Pannóniába, és egy részük eljuthatott Erdélybe is. A magyar krónikások megemlítik azt is, hogy az örmények a *Géza herceg* és *István király* által gyarmatosított nemzetek között voltak („bohemi, poloni, graeci, hispani, hismaelitae, bessi, armeni stb."). Más örmények Lengyelországból és a Balkánról jöhettek. *II. András* és *IV. Béla* uralkodása alatt az örményeknek saját kolostoraik és birtokaik voltak Erdélyben (Monasterium Armenorum, Terra Armenorum). 1243-ban *IV. Béla* király megerősíti kiváltságaikat. 1281-ben *IV. László* király örmény ingatlanokat adományoz az ágostoni szerzeteseknek – valószínűleg az örmények számának csökkenése miatt. 1343-ban kerül említésre *„Martinus episcopus Armenorum de Tolmachy"* (Martinus, a tolmachyi örmények püspöke). 1399-ben az örményeket a görögök, románok és bolgárok mellett Brassó nem-katolikus lakosai közé sorolják. 1447-ben volt egy örmény pap Nagyszebenben. A 16. században Beszterce településen is említenek örményeket. Így Erdélyben folyamatos volt az örmény jelenlét, bár erős és stabil közösség csak a 17. század folyamán jött létre.

Folytatás a következő számban

„Nem múlnak ők el, kik szívünkben élnek,
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek."
Juhász Gyula

A gyászoló család tudatja, hogy szeretett férj, édesapa

Dr. Polónyi Gyula István

86 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt 2023. július 15-én.

Elhunyt szerettünk, hamvainak elhelyezése 2023. október 26 – án 14:00 órakor lesz a Felsőkrisztinavárosi Keresztelő Szent János Plébánia Urnatemetőjében.
(Budapest, Apor Vilmos tér, 1124)

Az urnatemető sajátos jellege miatt kegyeletüket kérjük egy szál virággal rójják le.

A gyászoló család

Örmény diaszpórák a világban - 3

A http://diaspora.gov.am/en/diasporas honlap felsorolja az örmény diaszpórákat és országonként végigveszi, hogy mekkora örmény lakossága van és mikor települtek be. Ezeket a leírásokat mutatjuk be angol nevük alapján ABC sorrendben haladva, lapszámonként.

KINA

Az örményeket Kínában először a 2. században említették, mint selymet és más árukat exportáló kereskedőket. A kis örmény közösségek az első mongol invázió után (13. század eleje) jöttek létre, amikor a több ezer fogságba esett örmény egy részét Kína északi vidékein telepítették le. Később tengerparti városokban telepedtek le, különösen Kantonban (a mai Guangzhou), ahol 1307-ben templomot építettek.

Az első nagyobb örmény közösségek csak később jöttek létre. Kantonban a 17. század közepén 30 család élt. A 18. században Sanghajban kis örmény kereskedelmi házak álltak. A 19. század elején új örmények „áramlottak" Indiából és a szomszédos országokból. Harbin városa sűrűn lakott örményekkel, ahol az örmények száma az 1930-as években 500 volt. Harbinban különböző örmény intézmények is működtek: templom, az Artsiv Hazafias Szövetség, az Örmény Nők Szövetsége és az Örmény Ifjúsági Klub.

A Kínában letelepedett örmények többnyire kereskedők, orvosok, mérnökök, ügyvédek és kézművesek voltak. A 17-18. században az örmény kereskedők jelentős szerepet játszottak a kínai kereskedelemben, az angolokkal azonos jogokkal rendelkeztek, hajókat, gyárakat birtokoltak (Kantonban). Az örmény orvosok kiemelkedő hírnevet szereztek; *Stepan Mughdesyan* felügyelte Harbin egészségügyi ügyeit. *Hovhannes Ghazaryan*, aki Kantonban élt és kínai tanár volt, lefordította a Bibliát angolról kínaira, amit a Biblia első és legjobb kínai fordításának tartanak.

Paul Chater (Catchick Astwachatooryan, akit 1902-ben a hongkongi kormány a „Sir" címmel tüntetett ki) ismert örmény jótevő volt, aki a Békebíróságot felügyelte. *Paul Chater* projekteket mutatott be, és forrásokat biztosított Hongkong kikötőjének, a helyi egyetemnek és számos más épületnek az építéséhez. Márványpalotáját múzeummá alakították, több utcát is elneveztek róla.

Az örmény népirtás következtében sok örmény Kínába vándorolt, hogy onnan az Egyesült Államokba költözhessen, de sokan végül az országban maradtak. Az örmények, akik a Kínai Népköztársaság kikiáltása után is az országban tartózkodtak, elhagyták Kínát, és Ausztráliába, az Egyesült Államokba, a Fülöp-szigetekre mentek.

Különböző forrásokból származó adatok szerint manapság Kínában 800-1000 körül mozog az örmények száma, főleg Pekingben és Hongkongban. Az örmény közösséget a „ChinaHay" nevű társadalmi struktúra egyesíti. Az örmények különböző típusú munkákban vesznek részt. Leginkább ügyvédek, pénzemberek és üzletemberek. Vannak olyan diákok is, akik Örményországból érkeztek, akik közül néhányan a diploma megszerzése után Kínában maradnak és dolgoznak.

2006-ban *Mihran Papazyan*, a Sencsenben élő francia-örmény létrehozta a Chinahay internetes közösségi platformot (http://www.chinahay.com), amely segített összegyűjteni az örmény közösséget.

2013 fontos év volt a közösség végső formálódása szempontjából. *Henry Arslanyan* felügyeletével az örmény lakta városokból származó örmények megalapították a közösség végrehajtó testületét, amely a különböző városokban élő örmények érdekeit képviseli.

2013-ban Hongkongban megalakult a *Jack* és *Julia Maqsyans*ról elnevezett örmény kulturális központ. A közösség fontosságának emelésére és a közösség tevékenységének megszervezésére 2014-ben Hongkongban megalakult a „Hongkongi és Kínai Örmény közösség" nevű szervezet.

2014-ben a Kínai Oktatási Minisztérium segítségével a Pekingi Külföldi Tanulmányok Egyeteme (BFSU) megkezdte az örmény nyelv oktatását.

2015 decemberében megnyílt az első örménytudományi központ a dalianai Idegennyelvi Egyetemen. 2014-ben Kínában megalakult az Örmény Diákszövetség.

HORVÁTORSZÁG

A horvátországi örmény közösség az elmúlt évtizedben alakult ki. Jelenleg körülbelül 70 örmény él az országban. Horvátországban nincsenek örmény egyházak, iskolák vagy médiaszervezetek. Két közösségi szervezet azonban rövid ideig működött, a fővárosban, Zágrábban megalakult az Örmény-Horvát Egyesület, Dubrovnikban pedig az Örmények Baráti Társaság.

2016. április 24-én az örmény-horvát szövetség kezdeményezésére Dubrovnikban az örmény népirtás 101. évfordulója alkalmából felállított khacskart.

KUBA

Az örmények a 20. század elején kezdtek megtelepedni Kubában, az örmény népirtás következtében túlnyomórészt Nyugat-Örményországból és Konstantinápolyból érkeztek menekültek. Az 1920-as évektől a 1940-es évekig körülbelül 500 örmény élt Kubában, Havanna, Las Tunas és Villa Holguin városaiban.

A közösséget egy diaszpóra szakszervezet vezette. Kubában egy örmény iskola, valamint az Örmény Forradalmi Föderáció, az Örmény Segélyszervezet, Malatia, Tigranakert és más hazafias szakszervezetek helyi szervezetei működtek. Ezenkívül az Örmény Progresszív Unió, amely a második világháború éveiben alakult, és hozzájárult az ország fasizmus elleni harcához.

A kubai örmények különféle szakmákkal foglalkoztak, beleértve a festészetet és a cipőkészítést, kisméretű kereskedelmi tevékenységeket is folytattak, és kormányzati pozíciókat töltöttek be. Az örmények bevezetik a joghurtgyártást Kubában.

Az örmények túlnyomó többsége az 1960-as években, a kubai forradalom után hagyta el Kubát. Jelenleg nincs örmény

közösségi tevékenység Kubában, kb. 80 örmény él Havannában, Las Tunasban és más városokban.

CIPRUS

Az örmények jelenléte Cipruson a hatodik századra nyúlik vissza, amikor is a bizánciak örmények ezreit deportálták Ciprusra, létrehozva ezzel az egyik első örmény közösséget a szigeten lévő történelmi földjeiken kívül. A keresztes hadjáratok idején, amikor a két királyságot, Kilikiát és Ciprusot a Lusignan-dinasztia uralta, nemesek és örmény harcosok egyaránt letelepedtek a szigeten. A ciprusi örmény kapcsolatok a bizánci, latin, oszmán és brit korszakon keresztül folytatódtak. Becslések szerint 1915-től 10 000 genocídium-túlélő telepedett le Cipruson. A huszadik század folyamán néhányan más országokba emigráltak, főleg az Egyesült Királyságba.

Ma 3500-4000 főre becsülik az örmények számát az országban. A legnépesebb városok Nicosia, Larnaca és Limassol.

Számos aktív örmény közösségi intézmény működik az országban. Az örmények a Ciprusi Köztársaság állampolgáraiként teljes mértékben beilleszkedtek az ország társadalmába, és aktívan részt vesznek a közéletben és a politikai életben.

Az örményeknek szavazati joggal nem rendelkező képviselőjük van a ciprusi képviselőházban.

Sok vállalkozó, orvos, ügyvéd és művész van. Több tucat örmény intézmény létezik az országban, beleértve a médiát, az örmény klubokat, a kulturális központot és a vasárnapi iskolát három fiókkal (Nicosia, Larnaca és Limassol) és még sok mást.

A Ciprusi Köztársaság Képviselőháza határozatot fogadott el, amelyben elismerte az örmény népirtást 1982-ben, és 2015-ben kriminalizálta az örmény népirtás tagadását.

Cipruson működik a Kilikiai Nagy Ház Katolikus Egyházmegye. Említésre méltó még az i.sz. 560-ban épült makari kolostor, amely a középkorban örmény kulturális központként működött, és a mai napig fennmaradt. Bár már nem működik, ma zarándokhelyként szolgál.

A ciprusi örmények vallási kisebbségnek számítanak. Jelenleg a következő egyházak működnek Cipruson. A nicosiai St. Mariam Astvatsatsin-templom, a limassoli Szent Miklós-templom, a limassoli Szent György-templom, a lárnakai Szent Sztyepanos-templom, a famagustai Kanchvor-templom (törökök által elfoglalt/nem működik); Mariam Astvatsatsin templom (törökök által elfoglalt/nem működik), a Szent Miklós-templom, valamint a Ciprus fővárosának török által megszállt részén található örmény evangélikus templom (nem működik).

TARTALOM

Örmény egyházi ünnepeink 3 – *Zsigmond Benedek* 1

Az emberszeretet lenne a legfontosabb - Advent előtti beszélgetés Rafajel Minászján pátriárkával – *Verestói Nárcisz* 2

Örmény katolikus hírlevél 4

Szemelvények az Örményországi sajtóból 6

Örmény kulturális napok 10

Az örmény kultúra virágzása Marosvásárhelyen – *Szabó Lajos Dániel* 8

Októberi Klub 12

Beszámoló a novemberi klubról – *Nuridsány Zoltánné Mimi* 13

Advent a magyarörmény közösségben a zuglói nemzetiségi házban – *NM* 15

Rövidhírek kerületi eseményekről 16

Ősi mesterségek és örmény értékek – *Boussebaa Mimi* 18

Hervay-est a szeptemberi Klubon – *Hegedüs Annamária* 20

Előadás és koncert – *Marosváryné Csabonyi Éva* 20

A Kirkósa család koncertje – *Marosváryné Csabonyi Éva* 21

Nálunk járt a Mikulás 22

Örmények Romániában – *Bogdan Stacescu* 23

Örmény diaszpórák a világban - 3 28

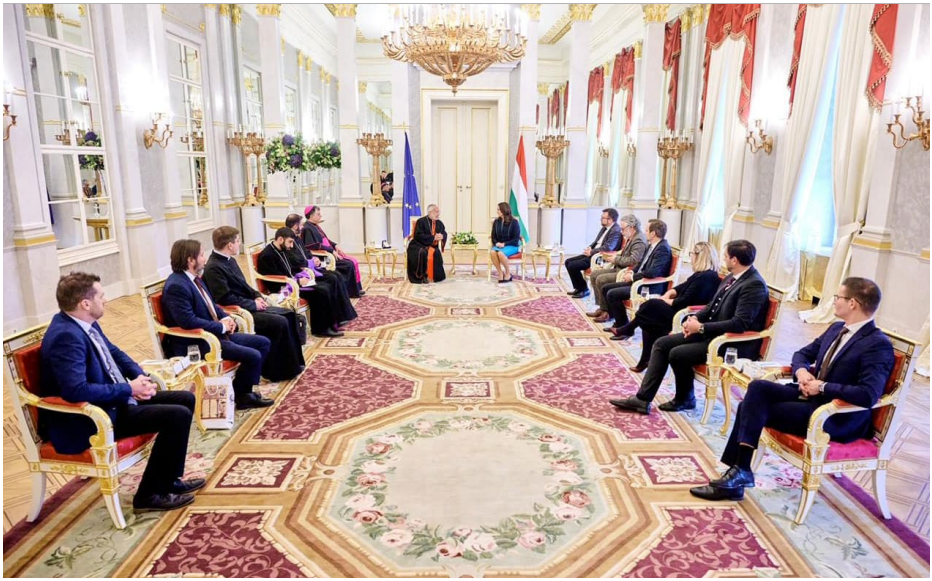

Rafajel Minászján és a delegáció tagjai Novák Katalinnál a Sándor-palotában

Az **Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület** székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.
Postacíme: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel./Fax: 06(1) 201-1011
Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007
Elnök: dr. Issekutz Ákos

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK - FÜZETEK

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület kéthavonta megjelenő kiadványa.

A kiadványt támogatja:
Budapest Főváros II. kerületi Örmény Önkormányzat

KÉSZÜLT MAGYARORSZÁG
KORMÁNYÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL

2023.

Nyilvántartási szám: CE/13136-3/2017

Főszerkesztő: dr. Issekutz Sarolta
Felelős kiadó: dr. Issekutz Sarolta - Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület
Munkatársak: Balogh Jenő, dr. Issekutz Sarolta, Zsigmond Benedek
Szerkesztőség: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel.: (1) 201-1011, magyar.ormeny@t-online.hu
Tördelés: Balogh Réka
Nyomdai munkák: Dunakult Kft.